

Tillsammans och inför Gud på vårt eget språk

Språkstrategi
för Evangelisk-lutherska kyrkan
i Finland och kyrkans
språkstrategiarbetsgrupps
betänkande

Tillsammans och inför Gud på vårt eget språk

Språkstrategi för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Kyrkans språkstrategiarbetsgrupps betänkande

Publikationer från Ev.-luth. kyrkan i Finland 10
Kyrkan och verksamheten

Kyrkostyrelsen

Helsingfors 2014

Tillsammans och inför Gud på vårt eget språk
Språkstrategi för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland
och Kyrkans språkstrategiarbetsgrupps betänkande

© Kyrkostyrelsen

Publikationer från Ev.-luth. kyrkan i Finland 10, Kyrkan och verksamheten
Strategier

Utredningar och betänkanden

Ärendenummer: 2013-00154

Grafisk planering och layout:

Unigrafia/Hanna Sario, Leena Heikkilä

ISBN 978-951-789-463-0 (hft)

ISBN 978-951-789-464-7 (PDF)

ISSN 2341-9393 (tryckt)

ISSN 2341-9407 (webbpublikation)

Unigrafia
Helsingfors 2014

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SPRÅKSTRATEGI	4
BETÄNKANDE	8
1 Inledning	10
2 Grunden för språkstrategin	11
2.1 Värderingar	11
2.2 Lagstiftning	11
2.3 Verksamhetsmiljö	13
3 Mål för språkstrategin.....	14
4 Föreslagna åtgärder	15
4.1 Allmänt	15
4.2 Åtgärder i församlingarna	16
4.3 Åtgärder i stiftet	17
4.4 Åtgärder på Kyrkostyrelsen	17
5 Nyttiga länkar	18
Avvikande åsikt	19

Språkstrategi

VÄRDERINGAR

Språkstrategin konkretiserar kyrkans värderingar:

- Respekt för det heliga
- Ansvar
- Rättvisa
- Sanning

Vi försöker möta var och en på hans eller hennes modersmål. Kyrkans verksamhet är öppen för människor med olika språk och kultur.

DE VIKTIGASTE SPRÅKLIGA RÄTTIGHETERNA

4 kap. 4 § i kyrkolagen:

- Gudstjänster och annan verksamhet ska vid behov anordnas såväl på den finskspråkiga eller den svenskspråkiga minoritetens som på någon annan minoritets språk.
- En medlem av kyrkan har rätt att få de enskilda kyrkliga förrättningar som gäller honom eller henne själv på sitt modersmål, finska eller svenska. I gudstjänsten och vid kyrkliga förrättningar kan också andra språk användas.
- Inom samernas hembygdsområde ska församlingsverksamheten ordnas och församlingens medlemmar betjänas också på samiska.

I 17 § i grundlagen och i språklagen garanteras var och en rätt att använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, när de sköter ett eget ärende hos myndigheter och att få expeditioner på sitt eget språk. Samernas rättigheter regleras i den samiska språklagen.

gi för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland

MÅL

- Vi tryggar vars och ens rättighet att möta det heliga och få betjäning på sitt eget modersmål.
- Vi betraktar nationalspråken finska och svenska som en resurs och stöder användningen av båda språken i vår kyrka.
- Vi ser till att kyrkans förvaltning är språkligt jämlik och att var och en kan bli betjänad på sitt modersmål, finska eller svenska, i kyrkan.
- Vi tryggar möjligheten att använda samiska inom samernas hembygdsområde och stöder andlig verksamhet på samiska också på andra orter i Finland.
- Vi främjar möjligheten för personer som talar teckenspråk och romani att delta i församlinglivet.
- Vi är föregångare när det gäller att ta hänsyn till vår mångkulturella omvärld. Vi inser att alla behöver få använda sitt modersmål och möta människor med samma etniska bakgrund. Vi stärker kontakten mellan kristna över språk- och kulturgränserna.
- Vi utvecklar samarbets- och verksamhetsformer som gör det möjligt att tillgodose de språkliga rättigheterna med våra nuvarande och också med minskande resurser.
- Vi beaktar de olika språkgruppernas behov i all kommunikation.
- Vi stärker kyrkans medarbetares färdigheter att möta människor med olika språk.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

sp

FÖRSAMLINGARNA

- Vi utformar anvisningar för situationer där församlingen ombeds erbjuda sina tjänster på något annat språk än församlingens huvudspråk. Vi använder stiftets förteckning över präster som utför förrättningar på olika språk.
- Vi erbjuder i mån av möjlighet lokaler där gemenskaper som representerar olika språk och kulturer kan verka.
- Vi anordnar samlingar och deltar i evenemang ämnade att skapa kontakt mellan olika språk- och kulturgrupper. Det kan handla om till exempel gudstjänster som förrättas på ett minoritetsspråk i församlingen eller konfirmandundervisning och De vackraste julsångerna på olika språk.
- I vår rekrytering beaktar vi både vikten av att erbjuda församlingens tjänster på bägge nationalspråken och de nya utmaningar som den kulturella mångfalden i samhället medför.
- Vi beaktar språkaspekterna i fastställandet av uppgiftens kravnivå, som utgör grund för lönesättningen.
- Vi uppmuntrar våra anställda att förbättra sina språkkunskaper.
- Vi främjar samarbetet mellan finsk- och svenskspråkiga församlingar.
- Vi tar hjälp av språkkunniga frivilliga i församlingsarbetet.

Språkstrategi

S STIFTEN

- Vi utser en kontaktperson som hjälper församlingarna tillgodose de språkliga rättigheterna.
- Vi för en förteckning över präster som sköter kyrkliga förrättningar på olika språk inom stiftet.
- Vi behandlar språkstrategin och dess implementering på kyrkoherdarnas möten och andra personalmöten inom stiftet.
- Vi följer hur språkstrategin implementeras och de språkliga rättigheterna tillgodoses inom stiftet bland annat i samband med biskopsvisitationer.

K KYRKOSTYRELSEN

- Vi ser till att domkapitlen, de kyrkliga samfälligheterna och församlingarna har tillgång till tillräckliga anvisningar om de språkliga rättigheterna och hur de tillgodoses.
- Vi utarbetar material för församlingarna på finska, svenska, nordsamiska och enaresamiska samt i mån av möjlighet även på andra språk.
- Vi stärker ett utbildningsutbud där språkliga behov och kulturella särdrag beaktas.
- Vi utnyttjar de sociala medierna och annan kommunikationsteknik på så många språk som möjligt.

betänkande

TILL KYRKOSTYRELSEN

Kyrkomötet gav i november 2012 Kyrkostyrelsen i uppdrag att utarbeta en språkstrategi för kyrkan. Uppgiften grundade sig på förvaltningsutskottets betänkande (1/2012) som utgick från ett ombudsinitiativ (1/2012).

Kyrkostyrelsen tillsatte den 26 februari 2013 en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag till språkstrategi för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Ordförande för arbetsgruppen var lagfarne assessorn Ritva Saario från domkapitlet i Helsingfors stift och medlemmar biträdande chef Pekka Asikainen från Kyrkans enhet för fostran och familjefrågor, ledande branschsekreterare Pia Kummel-Myrskog (fram till 21.8.2013) och direktor Sixten Ekstrand (fr.o.m. 22.8.2013) från Kyrkans central för det svenska arbetet, informationsansvarige Olav S. Melin vid Tankesmedjan Magma, universitetslektorn i samiska Marja-Liisa Olthuis vid Giellagas-institutet, kyrkoherde Arto Viitala från Jyväskylä församling och pastor Tuuli Raamat vid det estniska församlingsarbetet i Helsingfors samt som sekreterare Kyrkostyrelsens jurist Leena Saastamoinen.

För att fullgöra sin uppgift har arbetsgruppen hört sakkunniga och diskuterat språkstrategins mål och möjligheter. Arbetsgruppen har sammanträtt fem gånger under knappt ett års tid. Arbetsgruppen lämnar sitt betänkande och sin framställning om förslag till språkstrategi för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland till Kyrkostyrelsen. Arbetsgruppens medlem Marja-Liisa Olthuis har lämnat in en avvikande åsikt till framställningen.

Helsingfors den 31 december 2013

Ritva Saario

lagfaren assessor,
ordförande

Pekka Asikainen

biträdande chef

Sixten Ekstrand

direktor

Olav S. Melin

informationsansvarig

Marja-Liisa Olthuis

universitetslektor

Tuuli Raamat

pastor

Arto Viitala

kyrkoherde

Leena Saastamoinen

jurist, sekreterare

1 INLEDNING

Bakgrunden till Kyrkans språkstrategi är Nationalspråksstrategin som publicerats av statsrådets kansli (Statsrådets kanslis publikationsserie 4/2012). Nationalspråksstrategin är statsrådets första språkstrategi och gäller nationalspråken finska och svenska. Syftet med nationalspråksstrategin är att säkerställa att det även i framtiden finns två livskraftiga nationalspråk i Finland. Nationalspråksstrategin är inte inriktad på att ändra landets språklagstiftning utan på att främja en bättre realisering i praktiken av de språkliga rättigheter som stadgas i lag.

Även för kyrkan är det viktigt att nationalspråken är jämställda och individernas språkliga rättigheter tillgodoses. Bestämmelser om de språk som används i kyrkans förvaltning och verksamhet finns i kyrkolagen och kyrkoordningen samt i språklagstiftningen. I kyrkans språkstrategi föreslås inga ändringar i dessa bestämmelser utan avsikten är att genom praktiska åtgärder se till att de språkliga rättigheterna i kyrkan tillgodoses bättre. De åtgärder som föreslås har planerats så att de kan genomföras med nuvarande eller rentav med ännu knappare resurser.

I kyrkans språkstrategi beaktas utöver finska och svenska även de samiska språken. Av de samiska språken behandlas nordsamiska och enaresamiska. Skoltsamiskan har lämnats utanför språkstrategin eftersom största delen av skoltsamerna hör till den ortodoxa kyrkan. I språkstrategin beaktas även teckenspråk och romska språk samt den ökade kulturella mångfalden och de språk som invandrarna använder. Arbetsgruppen Framtidsredogörelsen 2014, som tillsatts av Kyrkostyrelsen, behandlar närmare den kulturella mångfaldens inverkan på kyrkans verksamhet.

Arbetsgruppen har inte utarbetat separata strategier eller åtgärdsförslag för de olika språkgrupperna. Syftet har däremot varit att utarbeta en gemensam strategi för hela kyrkan, vilken kan tillämpas på de olika språkgrupperna med beaktande av deras lagstadgade språkliga rättigheter och särskilda behov. Avsikten är att strategin ska göra det möjligt att beakta olika verksamhetsmiljöer och utgöra en grund för församlingarnas, stiftens och hela kyrkans verksamhets- och ekonomiplanering. Utgående från strategin kan vid behov separata åtgärdsprogram för de enskilda språkgrupperna utarbetas.

Målet för språkstrategin är att främja vars och ens rätt att utöva religion på sitt eget modersmål.

2 GRUNDEN FÖR SPRÅKSTRATEGIN

2.1 Värderingar

Språkstrategin grundar sig på kyrkans grundläggande uppgift och gemensamma värderingar, vilka anges i strategin *Vår kyrka 2015*, samt på de språkliga rättigheter som säkerställs i lagstiftningen. Kyrkans grundläggande uppgift är att kalla alla människor till gemenskap med nådens Gud. Kyrkans värderingar är vördnad för det heliga, ansvar, rättvisa och sanning.

Med tanke på kyrkans grundläggande uppgift och värderingar är det viktigt att varje människa blir bemött och betjänad på sitt eget modersmål. Det är vår kyrkas mest centrala princip att var och en har rätt att på sitt eget modersmål höra om Guds mäktiga verk och den frälsning Han erbjuder. Det egna modersmålet är också trons språk på vilket Gud talar till människan. Kyrkans verksamhet bör hållas öppen för olika språk- och kulturgrupper så att människor med olika bakgrund kan uppleva delaktighet i församlingen. Med tanke på kyrkans mission, förkunnselse, tjänande och fostran är det av största vikt att beakta de olika språk- och kulturgrupperna.

2.2 Lagstiftning

Kyrkans språkbestämmelser grundar sig på Finlands grundlag, språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003). I författningarna anges minimikraven för hur individernas språkliga rättigheter ska beaktas i statens, kommunernas och kyrkans verksamhet. I den av kyrkomötet godkända kyrkolagen (1054/1993) och kyrkoordningen (1055/1993) finns detaljerade bestämmelser om kyrkans språkfrågor.

I 17 § i Finlands grundlag finns bestämmelser om vars och ens rätt till sitt eget språk och sin egen kultur. Finlands nationalspråk är finska och svenska. Vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk tryggas genom lag. Det allmänna ska tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhällsliga behov enligt lika grunder.

Enligt 17 § i grundlagen har samerna såsom urfolk samt romerna och andra grupper rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Samiska språklagen innehåller bestämmelser om samernas rätt att använda samiska hos myndigheterna inom samernas hembygdsområde.

Bestämmelserna i 17 § i grundlagen tryggar också rättigheterna för dem som använder teckenspråk samt dem som på grund av handikapp behöver tolknings- och översättningshjälp. I lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010) föreskrivs om teckenspråkiga personers rätt till tolkning. Enligt lagen är Folkpensionsanstalten skyldig att ordna teckenspråkstolkning.

Språklagen och samiska språklagen tillämpas i kyrkan med stöd av hänvisningen i 3 kap. 8 § i kyrkolagen. Enligt bestämmelsen iakttas inom den kyrkliga förvaltningen, om inte något annat föreskrivs i kyrkolagen, i tillämpliga delar det som föreskrivs i språklagen om rätten att använda finska och svenska hos myndigheterna, handläggningsspråket hos myndigheterna, språket i expeditioner och andra handlingar, säkerställande av språkliga rättigheter, myndigheternas arbetsspråk, språket i allmän information samt främjande av språkliga rättigheter.

Enligt 18 § i språklagen är en myndighet, till exempel en församling, skyldig att vid behov för skötsel av ärenden ordna tolkning av finska och svenska i hela Finland med undantag av Åland samt tolkning av samiska inom samernas hembygdsområde.

I 36 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) finns bestämmelser om ämbetsspråket på Åland. Enligt bestämmelserna är landskapet enspråkigt svenskt och det enda ämbetsspråket är svenska. Kyrkolagen säkerställer dock tillgången till finskspråkig service även i de åländska församlingarna. I 6 kap. 4 § i kyrkoordningen föreskrivs att det svenskspråkiga domkapitlet i Borgå stift fått behörighet att besluta om kraven på språkkunskap för kyrkoherden i en församling i landskapet Åland. Domkapitlet ska se till att det på Åland också finns tillräckligt många präster som kan finska.

En central bestämmelse finns i 4 kap. 4 § i kyrkolagen som föreskriver om det språk som ska användas i församlingens verksamhet. Enligt paragrafen ska gudstjänster och annan verksamhet vid behov anordnas såväl på den finskspråkiga eller den svenskspråkiga minoritetens som på någon annan minoritets språk. En medlem av kyrkan har rätt att få de enskilda kyrkliga förrättningar som gäller honom eller henne själv utförda på sitt modersmål, finska eller svenska. Vid gudstjänster och kyrkliga förrättningar kan även något annat språk användas. På samernas hembygdsområde ska församlingens verksamhet anordnas och församlingens medlemmar betjäna även på samiska.

I 6 kap. i kyrkoordningen föreskrivs närmare om kraven på språkkunskaper för personalen. En person som anställs ska ha de språkkunskaper som arbetsuppgifterna förutsätter. När en tjänst tillsätts eller någon anställs i ett annat anställningsförhållande i en församling som helt eller delvis hör till samernas hembygdsområde betraktas kunskaper i samiska som en särskild merit.

Med undantag av kyrkoherdetjänsten kan avvikelser enligt 6 kap. 4 a § i kyrkoordningen göras från kraven på språkkunskaper för tjänster genom en instruktion eller språkstadga, om arbetsuppgifterna förutsätter det eller om fördelningen hos

myndigheten av arbetsuppgifter som förutsätter att olika språk används tillåter det eller det finns andra särskilda skäl för att avvika från kraven.

Enligt 6 kap. 3 § i kyrkolagen kan dispens från de behörighetsvillkor som gäller språkkunskap beviljas av särskilda skäl. Enligt 3 mom. i samma paragraf ska myndigheten genom att ordna utbildning och genom andra personalpolitiska åtgärder se till att personalen har en tillräcklig språkkunskap för att kunna sköta myndighetens uppgifter i enlighet med de krav som ställs i språklagen, i samiska språklagen och i annan lagstiftning.

2.3 Verksamhetsmiljö

I de åtgärdsförslag som läggs fram i språkstrategin har man strävat efter att beakta kyrkans språkliga verksamhetsmiljö.

Majoriteten av kyrkans cirka 430 församlingar är finskspråkiga. Antalet svenskspråkiga församlingar och tvåspråkiga församlingar med svensk majoritet var sammanlagt 62 år 2013. Enligt Statistikcentralen utgjorde de svenskspråkigas andel av Finlands hela befolkning 5,39 % i slutet av 2012.

Samernas hembygdsområde omfattar kommunerna Enontekis, Enare och Utsjoki samt Sodankyläs norra del. I Finland finns cirka 9 000 samer av vilka enligt sametinget endast en tredjedel talar något samiskt språk. Över 60 % av samerna bor utanför sitt hembygdsområde.

I Finland talas också flera andra språk som modersmål. Enligt Statistikcentralen talade cirka 5 % av Finlands befolkning något annat språk än finska eller svenska som sitt modersmål i slutet av år 2012. De största språkgrupperna talar ryska, estniska, somali, engelska och arabiska.

I stiftens finns dövprästtjänster som stöd i det teckenspråkiga arbetet. Arbetet på romani koordineras på Kyrkostyrelsen av delegationen Romer och kyrkan. I många församlingar och kyrkliga samfund utförs dessutom arbete på till exempel ryska, estniska, engelska, kinesiska, arabiska, urdu och persiska.

3 MÅL FÖR SPRÅKSTRATEGIN

De centrala målen för kyrkans språkstrategi är följande

- Vi tryggar vars och ens rättighet att möta det heliga och få betjäning på sitt eget modersmål.
- Vi betraktar nationalspråken finska och svenska som en resurs och stöder användningen av båda språken i vår kyrka.
- Vi ser till att kyrkans förvaltning är språkligt jämlik och att var och en kan bli betjänad på sitt modersmål, finska eller svenska, i kyrkan.
- Vi tryggar möjligheten att använda samiska inom samernas hembygdsområde och stöder andlig verksamhet på samiska också på andra orter i Finland.
- Vi främjar möjligheten för personer som talar teckenspråk och romani att delta i församlingslivet.
- Vi är föregångare när det gäller att ta hänsyn till vår mångkulturella omvärld. Vi inser att alla behöver få använda sitt modersmål och möta människor med samma etniska bakgrund. Vi stärker kontakten mellan kristna över språk- och kulturgränserna.
- Vi utvecklar samarbets- och verksamhetsformer som gör det möjligt att tillgodose de språkliga rättigheterna med våra nuvarande och också med minskande resurser.
- Vi beaktar de olika språkgruppernas behov i all kommunikation.
- Vi stärker kyrkans medarbetares färdigheter att möta människor med olika språk.

4 FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER

4.1 Allmänt

Språkstrategin presenterar praktiska verksamhetsmodeller som bidrar till att de språkliga rättigheterna tillgodoses i kyrkan. Vissa av de metoder som föreslås är redan i bruk. Arbetsgruppen anser det ändamålsenligt att också sprida den goda praxis som redan finns.

En väsentlig del av att tillgodose de språkliga rättigheterna innebär att var och en ska ha tillgång till gudstjänster och kyrkliga förrättningar på sitt eget modersmål, finska eller svenska. Även i församlingens förvaltning och kommunikation ska den språkliga jämställdheten uppmärksammas.

Församlingen, den kyrkliga samfälligheten, domkapitlet och Kyrkostyrelsen ansvarar för att de språkliga rättigheterna tillgodoses i verksamheten och förvaltningen. Under biskopsvisitationerna kan man övervaka hur de språkliga rättigheterna beaktas i församlingen och samfälligheten. Om brister observeras i församlingens eller den kyrkliga samfällighetens kommunikation eller förvaltning ska de avhjälpas.

Det beror i praktiken på de anställdas språkkunskaper hur väl de språkliga rättigheterna tillgodoses inom kyrkan. Det verkar som om allt färre arbetssökande kan svenska. Bristen på språkkunniga anställda är störst inom samernas hembygdsområde eftersom det knappast alls finns kompetenta arbetssökande som kan nord- eller enaresamiska.

De kyrkligt anställdas språkkunskaper bör upprätthållas och förbättras genom utbildning. Förkunelse, fostran, sjuvård och diakoni kräver goda språkkunskaper. I vissa uppgifter är det dock till nytta redan om den anställda lär sig grunderna i ett nytt språk.

Kyrkostyrelsen har som stöd för församlingsarbetet publicerat material på olika språk. Det finns fortsättningsvis anledning av satsa på översättning. Det är väsentligt att språkliga och kulturella särdrag beaktas i översättningsarbetet.

I församlingarnas verksamhet behövs numera flera andra språk än finska, svenska och samiska. Kyrkan ska vara en föregångare i fråga om att integrera och rekrytera invandrare. Rekryteringen av invandrare underlättas av att examensbetyg från andra stater numera lättare kan jämföras med inhemska examina. Å andra sidan får inflyttade till Finland undervisning i endast det ena nationalspråket, finska eller svenska beroende på orten, vilket gör det svårare för dem att söka tjänster. Det är möjligt att göra undantag från språkraven för vissa tjänster om det finns särskild anledning till detta. Arbetsgivaren ska ändå se till att församlingsmedlemmarnas lagstadgade språkliga rättigheter kan säkerställas även med knappa personalresurser.

För att uppfylla de mål som ställs i språkstrategin föreslås åtgärder på tre olika nivåer: i församlingen och i stiftet samt på Kyrkostyrelsen.

4.2 Åtgärder i församlingen

På församlingsnivå föreslås lokala åtgärder som i tillämpliga delar också kan genomföras på prosteri- eller samfällighetsnivå.

I församlingarna:

- Vi utformar anvisningar för situationer där församlingen ombeds erbjuda sina tjänster på något annat språk än församlingens huvudspråk. Vi använder stiftets förteckning över präster som utför förrättningar på olika språk.
- Vi erbjuder i mån av möjlighet lokaler där gemenskaper som representerar olika språk och kulturer kan verka.
- Vi anordnar samlingar och deltar i evenemang ämnade att skapa kontakt mellan olika språk- och kulturgrupper. Det kan handla om till exempel gudstjänster som förrättas på ett minoritetsspråk i församlingen eller konfirmandundervisning och De vackraste julsångerna på olika språk.
- I vår rekrytering beaktar vi både vikten av att erbjuda församlingens tjänster på bägge nationalspråken och de nya utmaningar som den kulturella mångfalden i samhället medför.
- Vi beaktar språkaspekterna i fastställandet av uppgiftens kravnivå, som utgör grund för lönesättningen.
- Vi uppmuntrar våra anställda att förbättra sina språkkunskaper.
- Vi främjar samarbetet mellan finsk- och svenskspråkiga församlingar.
- Vi tar hjälp av språkkunniga frivilliga i församlingsarbetet.

4.3 Åtgärder i stiftet

På stiftsnivå föreslås i språkstrategin åtgärder genom vilka domkapitlet kan stödja församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna att nå de mål som ställs i strategin.

I stiftet:

- Vi utser en kontaktperson med uppgift att hjälpa församlingarna att tillgodose församlingsmedlemmarnas språkliga rättigheter.
- Vi upprätthåller en förteckning med uppgifter om de präster i stiftet som utför förrättningar på olika språk.
- Vi behandlar genomförandet av språkstrategin på kyrkoherdarnas möten i stiftet och andra sammankomster för de anställda.
- Vi följer med hur språkstrategin genomförs och de språkliga rättigheterna tillgodoses inom stiftet bland annat i samband med biskopsvisitationer.

4.4 Åtgärder på Kyrkostyrelsen

I de förslag som gäller Kyrkostyrelsen fokuserar vi på de åtgärder som betjänar hela kyrkan och som det är ändamålsenligt att genomföra koordinerat via kyrkans centralförvaltning.

På Kyrkostyrelsen:

- Vi ser till att domkapitlet, de kyrkliga samfälligheterna och församlingarna får tillräckliga anvisningar om de språkliga rättigheterna och hur de kan tillgodoses
- Vi tar fram material för församlingarna på finska, svenska, nord- och enaresamiska samt i mån av möjlighet på andra språk.
- Vi satsar på utbildning som beaktar språkliga behov och kulturella särdrag.
- Vi utnyttjar de sociala medierna och annan kommunikationsteknologi på så många språk som möjligt.

5 NYTTIGA LÄNKAR

- Strategin Vår kyrka 2015:
<http://sacrista.evl.fi/sacrista.nsf/sp2?open&cid=Content4F650F>
- Nationalspråksstrategin på statsrådets kanslis webbplats:
<http://vnk.fi/julkaisut/julkaisusarja/julkaisu/fi.jsp?oid=388575>
- Svenskspråkig verksamhet i finskspråkiga stift:
<http://evl.fi/EVLsv.nsf/Documents/DD46A62D4C1E7A3FC22575D2002C0B69?OpenDocument&lang=SV>
- Samearbetet på Kyrkostyrelsen (på finska):
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=Content2C5012>
- Samearbetet i Uleåborgs stift (på finska):
http://www.oulunhiippakunta.evl.fi/toiminta/tyoalat/s_mebargu_saamelaisty/
- Sametingets webbplats (på finska): www.samediggi.fi
- Kyrkans tillgänglighetsprogram:
<http://sacrista.evl.fi/sacrista.nsf/sp2?open&cid=Content33902E>
- Helsingfors församlingarnas estniska verksamhet:
<http://www.helsinginseurakunnat.fi/seurakunnat/kallio/eestikeelnekojudusetoo.html>
- Samarbetet Romer och kyrkan (på finska):
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content395B1D>
- Romer och kyrkan – Guide för församlingsanställda och förtroendevalda (på finska):
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/00BEE09E77212374C2257712003C6BCD/\\$FILE/Opas%20A5.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/00BEE09E77212374C2257712003C6BCD/$FILE/Opas%20A5.pdf)
- Mångkulturalitet och etniska minoriteter i kyrkan:
<http://sacrista.evl.fi/sacrista.nsf/sp?Open&cid=Content4B0C88>
- Evangelisk-lutherska kyrkans aktiviteter på olika språk i huvudstadsregionen (på finska):
<http://migrantchurch.fi/>

AVVIKANDE ÅSIKT TILL FÖRSLAGET TILL SPRÅKSTRATEGI FÖR EVANGELISK- LUTHERSKA KYRKAN

*FD, universitetslektor Marja-Liisa Olthuis
Uleåborgs universitet, Giellagas-institutet*

Jag har deltagit i arbetsgruppen för kyrkans språkstrategi under kalenderåret 2013. Jag lämnar min avvikande åsikt om förslaget till språkstrategi. Jag betraktar förslaget till språkstrategi både som lingvist/språksociolog och som expert på de samiska språken. Som jag ser det är arbetsgruppens förslag halvfärdigt som språkstrategi och kommer inte att tåla en kritisk granskning.

Förslaget som nu lämnas in har jag visat upp för fyra av mina kolleger, som är språksociologer/lingvister och kulturexperter. De höll med mig om att förslaget i denna form inte tryggar ett enda språks ställning eller användning i kyrkans arbete. Det största problemet i strategiframställningen är att den är vag och blandar samman mål och åtgärder – bristen på konkreta förslag. Förslaget innehåller också vissa sakfel och brister som borde korrigeras. Arbetsgruppens medlemmar är medvetna om det språkvetenskapliga/språksociologiska synsättet, men har av en eller annan orsak inte varit villiga att göra ändringar i framställningen. Jag har varit ensam språkvetare/språksociolog i arbetsgruppen. De övriga medlemmarna representerar kyrkan. Jag motiverar min ståndpunkt ur min egen yrkeskårs synvinkel.

Kyrkans språkstrategi in på samma linje som statsrådets språkstrategi

Strategier bör innehålla en beskrivning om varför strategin görs upp. En sådan beskrivning borde utformas också för kyrkans strategi. Statsrådets nationalspråkstrategi fokuserar på utvecklingsvisioner som stärker språken. Nu saknar framställningen konkreta och praktiska inslag, och utan sådana får man inte språken att synas och höras i just dessa domäner, vilket borde vara det yttersta syftet med kyrkans språkstrategi. För det andra bör man presentera strategins mål, för det tredje språkens aktuella tillstånd och användningen av dem i en viss språklig domän (alltså språkens ställning och tillstånd inom kyrkan), för det fjärde de ”utmaningar”, alltså smärtpunkter, som strategin är ämnad att lösa, slutligen åtgärdsförslagen och bilagor med verktygen. I framställningen som nu lämnas in presenteras målen och åtgärderna, men själva beskrivningen av språken, hur de konkret används och vilken ställning de har inom kyrkan saknas helt. Just denna

del borde utgöra grunden för åtgärdsförslagen. Att denna del utelämnats är den synligaste strukturella bristen i arbetet.

Strategins mål och åtgärder

I framställningen är gränsen mellan mål och åtgärder diffus. Till exempel följande punkt som nämns under åtgärder är ett tydligt mål: ”Vi utformar anvisningar enligt språk (understrykningen mitt eget tillägg) för situationer där församlingen ombeds erbjuda sina tjänster på något annat språk än församlingens huvudspråk.” Likaså skulle man vänta sig följande punkter bland målen: ”Vi främjar samarbetet mellan finsk- och svenskspråkiga församlingar”, ”Vi tar hjälp av språkkunniga frivilliga i församlingsarbetet”. Genom att konkretisera kunde dessa punkter förklaras, och slutresultatet skulle bli verkligt goda åtgärdsförslag som styr språken. För att vara till hjälp i det praktiska arbetet borde åtgärderna vara mycket mer konkreta. Av en längre strategitext väntar man sig ett upplägg där åtgärdsförslaget presenteras först, följt av en beskrivning av hur det konkret ska genomföras.

Strategins mål

En språkstrategi omfattar många slags mål. En del av målen i kyrkans strategi rör enbart språken, en del mångkulturaliteten och flerspråkigheten som fenomen, en del den universella andan i kyrkans verksamhet. Målen borde samlas enligt ämnesområde eftersom de har olika funktioner och föranleder olika strategiska reaktioner. Å andra sidan bör utgångspunkten vara att flerspråkigheten och mångkulturaliteten är språkligt genomförbar. Nu behandlas de inte systematiskt. Också åtgärderna borde bearbetas på motsvarande sätt.

De följande är lagstadgade rättigheter som måste ordnas men som i praktiken ute på fältet verkställs mycket bristfälligt. Samma observation om ”stora brister” finns också i nationalspråksstrategin:

”Vi ser till att var och en kan bli betjänad på sitt modersmål i kyrkan.”

”Vi ser till att kyrkans förvaltning är språkligt jämlik.”

”Vi ser till att var och en kan bli betjänad på sitt modersmål, finska eller svenska, i kyrkan.”

”Vi tryggar möjligheten att använda samiska inom samernas hembygdsområde.”

För ovannämnda punkter måste man utveckla en tydlig riktlinje och anvisningar om hur det lagstadgade språkliga ansvaret ska bäras. Enligt lagen har kyrkan ett ansvar för att ordna vissa tjänster på ett visst språk, och hittills har ansvaret

burits med varierande framgång. Vad gäller de samiska språken är situationen dålig. (Allt detta kom fram i arbetsgruppens expertanföranden, som inte bifogats till strategiframställningen.) Eftersom dessa punkter skiljer sig åt mellan språken (m.a.o. eftersom språken har olika behov) vore det nödvändigt att förklara dem separat enligt språk. Visst finns det likheter mellan språken, men det betyder inte att alla språk automatiskt kan buntas ihop. Även om detta inte skulle bli någon åtgärdsstrategi borde det vara möjligt att ge rekommendationer.

Följande är flerspråkighets- och mångkultur mål som stämmer överens med andan i kyrkans verksamhet:

”Vi stärker kontakten mellan kristna över språk- och kulturgränserna.”

”Vi stöder andlig verksamhet på samiska också på andra orter i Finland.”

Dessa är inte lagstadgade, vilket möjliggör variation på ett sätt som passar respektive sammanhang. Här kan man kanske föreslå några kyrkliga allmänkristliga riktlinjer som kyrkans arbetstagare i egenskap av experter vet mer om än jag.

Följande mål är semantiskt tomma, och saknar alltså funktionellt innehåll. Med andra ord kommer de inte att generera någon konkret verksamhet som förbättrar språkets ställning eller användningen av dem. Det som först fångar lingvistens uppmärksamhet är de tomma verben vara, inse, beakta – dessa alltså presenterade i uppdragets mest aktiva del, målen (verben mycket statiska):

”Vi är föregångare när det gäller att ta hänsyn till vår mångkulturella omvärld.”

”Vi inser att alla behöver få använda sitt modersmål och möta människor med samma etniska bakgrund.” (Också i övrigt är detta en språkmiss: det kan inte vara fråga om den anställdas bakgrund utan om människornas egen bakgrund.)

”Vi beaktar de olika språkgruppernas behov i all kommunikation.”

Med tanke på strategin borde resonemanget förklaras: vad är det man vill erbjuda vem med tanke på a) språken och b) människorna när man ”är föregångare”, ”inser” och ”beaktar”? Med tanke på språkstrategin borde det centrala vara hurdana (special)arrangemang och verksamhetsmodeller som behövs för att kyrkans lagstadgade service ska kunna förverkligas på språk X. Detta borde synas tydligt också i målen. Dessa rör inte bara de samiska språken utan också andra språk – till exempel för svenskan skulle detta vara till nytta. Det andra steget skulle vara något slags allmän utveckling av språken.

Åtgärdsförslagen

Åtgärdsförslagen fokuserar nu på genomförandet av mångkulturell och flerspråkig verksamhet i praktiken. Detta är förstäeligt ur de kyrkligt anställdas synvinkel, eftersom det syns tydligast i kyrkans vardag.

I stället skulle de språkliga rekommendationer som möjliggör en mångkulturell och flerspråkig verksamhet vara ännu viktigare för språkstrategin: språkkunskaper är en bristvara inom kyrkan – de samiska språken talas endast av enstaka personer. För tillfället personifieras språkkunskaperna för mycket och kontinuiteten saknas. Detta problem gäller de samiska språken men delvis också svenskan – annars vore det onödigt att sammanställa listor över vem som kan vad.

I förslaget till språkstrategi borde man föra fram både kortsiktiga och långsiktiga strategier. Detta tidsperspektiv saknas i framställningen. Likaså borde åtgärdsförslagen ha ett tydligt samband med målen, nuläget och framtidsvisionerna:

a) Hur klara sig med nuvarande knappa språkliga resurser (kyrkan i allmänhet/ de anställda i sitt arbete)? Detta skulle utgöra första hjälpen på kort sikt, men skulle kräva vidareutveckling. Nu betonas denna syn på ett egendomligt sätt i framställningen – som om hela kyrkans språkstrategi vore uppbyggd så att den kan genomföras även med minskande resurser. Så är det inte i praktiken. Språkkunskaperna måste etableras inom kyrkan. Om resurserna minskar drabbar det oundvikligen språkminoriteterna.

b) Hur upprätthålla kyrkans språkliga kompetens? Detta är ett långsiktigt mål. Då ser man till att språkkunskaperna inte personifieras för mycket, eftersom arbetstagarna då och då byts ut. Kyrkan behöver ett naturligt språkligt kontinuum som kan åstadkommas till exempel genom utbildning och riktad rekrytering, varefter de språkkunniga anställda upprätthåller språket för sin egen del. Vad gäller de samiska språken har detta också att göra med visionen om språkrevitalisering – alltså att flera språkgenerationer förlorat sitt språk. M.a.o. hur realistiskt är det att rekrytera språkkunniga unga till kyrkan då dessa är verkligt få? Med hjälp av en språkspecifik språkstrategi kan språkkunskaperna och (den kommande) yrkeskunskapen bättre mötas med hänsyn till de regionala behoven.

c) Hur upprätthålla och utveckla de nuvarande arbetstagarnas språkkunskaper? Framställningen erbjuder ”språkutbildning” som ett slags ”universalmedicin” för olika behov. Allt annat språkrelaterat har förbisetts. Denna del borde utvecklas vidare. Det jag först kommer att tänka på är upprätthållandet av språket, språkbad och språkduschar, yrkesrelaterade skriftliga arbeten, insamling och utnyttjande av ordlistor, språkstudier på eget initiativ, deltagande i språkgemenskaper... I de fall där språkkunskaperna är bristfälliga skulle språkutbildning passa bra. De som arbetar på fältet kunde ha intressanta infallsvinklar på detta.

Rubriken

En av mina kolleger som bekantat sig med framställningen till språkstrategi skriver: ”Rubriken *Tillsammans och inför Gud på vårt eget språk (Puhetta Jumalalle ja Jumalasta omalla kielellä)* är förvirrande. Kan en institution bestämma på vilket språk en individ talar till Gud? Att människan ber på sitt eget språk är väl naturligt, och inget som kräver strategier från någon institution. Eller menar man att när institutionen använder vederbörandes språk talar gemenskapen till Gud på sitt eget språk och stödjer individen med sina texter?”. Den samiska synvinkeln är historisk och tyvärr inte särskilt ädel: rubriken förebådar att det nuvarande språkmönstret består, alltså att kyrkans anställda talar om Gud och till Gud på sitt eget språk med blygsam¹ hänsyn till målspråket, och det språk som den vanliga människan använder för att tala till Gud och om Gud i praktiken är den kyrkligt anställdas språk. Rubriken borde innehålla ett säkrare löfte om att kyrkans mål (i mån av möjlighet) är att möta människan på personens eget språk. Filosofin ”ett folk, ett språk” är fortfarande alltför synlig i rubriken.

Om utformandet av språkstrategin i allmänhet

Det vore bra att i språkstrategin komplettera de kyrkligt anställdas syn med en språksociologisk och lingvistisk synvinkel. Kyrkans arbetstagare upplever praktiken och vardagen och genomför den språkliga praxisen enligt dessa utgångspunkter. Lingvisten och språksociologen ser däremot de långsiktiga planerna för att upprätthålla språken på cirka 20–30 års sikt, samt de språkliga målen på kortare sikt och hur de förverkligas. Målet skulle alltså vara att språkligt sett uppnå en situation där språken också om 20–30 år hörs i kyrkan, och att de hela tiden skulle användas aktivt utan att man ständigt måste fundera på deras existens. Lingvistik och språksociologi erbjuder en grund för språkstrategin, och i den kan kyrkans ståndpunkter infogas.

Upprätthållandet och utvecklandet av språkkunskaperna hänger ihop med kunskapsnivån. Språkstrategin borde beakta vem som behöver språkkunskaperna och i vilka sammanhang. I målen borde man synliggöra vilken nivå av språkkunskaper olika tjänster förutsätter för att den lagstadgade språkliga servicen ska kunna verkställas.

---

¹ För tillfället är undantaget tre språkkunniga präster.

Lagstiftningen

I princip kan strategin inte hänvisa till språklagen, eftersom språklagen inte tillämpas (3 §) på evangelisk-lutherska kyrkan. I stället borde man hänvisa till kyrkolagen som innehåller bestämmelser om kyrkans språk. Nedan presenterar jag de aktuella paragraferna i språklagen och kyrkolagen – det finns orsak att konstatera saker och ting uttryckligen. Naturligtvis hänvisar kyrkolagen till bestämmelserna i språklagen, men kyrkan är ingen myndighet. Detta faktum förblir vagt i strategin, som ger intrycket att språklagen också innehåller bestämmelser om kyrkans språk. Samiska språklagen innehåller en paragraf (30 §) med bestämmelser om rätten att få handlingar på de samiska språken och om partens rätt att använda sitt eget språk.

Språklagen

3 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas hos domstolar och andra statliga myndigheter, hos kommunala myndigheter, självständiga offentligt rättsliga inrättningar, riksdagens ämbetsverk och republikens presidents kansli (myndighet), om inte något annat föreskrivs särskilt.

I fråga om språket i riksdagens arbete gäller vad som föreskrivs i grundlagen och i riksdagens arbetsordning (40/2000).

Om inte något annat sägs i respektive lag ska denna lag inte tillämpas på

- 1) universiteten; bestämmelser om universitetens språk finns i universitetslagen (645/1997),
- 2) evangelisk-lutherska kyrkan; bestämmelser om kyrkans språk finns i kyrkolagen (1054/1993),
- 3) ortodoxa kyrkosamfundet; bestämmelser om kyrkosamfundets språk finns i lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969).

Bestämmelser om hur lagen ska tillämpas på affärsverk och bolag samt på enskilda finns i 24 och 25 § samt i 33 § 4 mom. och 34 §.

Kyrkolagen

5 § (21.7.2006/621)

Församlingars och kyrkliga samfälligheters språk

Församlingarna är finskspråkiga eller svenskspråkiga eller tvåspråkiga om inte något annat bestäms om församlingens språk eller andra förutsättningar för medlemskap i anslutning till detta då den grundas eller om inte något annat annars bestäms särskilt. Församlingen är tvåspråkig, om den finskspråkiga eller svenskspråkiga minoriteten medlemmar som har antecknats som närvarande i församlingen är så stor att en kommun på motsvarande sätt skulle vara tvåspråkig enligt bestämmelserna i språklagen (423/2003). Om det på samma område finns flera församlingar på grund av språklig indelning, är dessa alltid enspråkiga. I landskapet Åland är församlingarna enspråkiga.

Församlingar som helt eller delvis befinner sig på samernas hembygdsområde är tvåspråkiga så att i dem iakttas vad som i denna lag och kyrkoordningen föreskrivs om samiska.

En kyrklig samfällighet är enspråkig, om enbart enspråkiga församlingar hör till den, och tvåspråkig, om församlingar med olika språk eller minst en tvåspråkig församling hör till den. Majoritetsspråket i en kyrklig samfällighet bestäms enligt flertalets språk bland de medlemmar som har antecknats som närvarande i de församlingar som hör till den kyrkliga samfälligheten.

Kyrkostyrelsen fastställer vart femte år på grundval av den språkliga indelningen av de medlemmar som antecknats som närvarande i församlingen vid slutet av det föregående kalenderåret vilka församlingar som är finskspråkiga eller svenskspråkiga och vilka som är tvåspråkiga.

8 § (21.7.2006/621)

Språkbestämmelser som ska iakttas i den kyrkliga förvaltningen

Inom den kyrkliga förvaltningen iakttas, om inte något annat föreskrivs i denna lag, i tillämpliga delar vad som i språklagen föreskrivs om rätten att använda finska och svenska hos myndigheterna, handläggningsspråket hos myndigheterna, språket i expeditioner och andra handlingar, säkerställande av språkliga rättigheter, myndigheternas arbetsspråk, språket i allmän information samt främjande av språkliga rättigheter. Vad som i språklagen föreskrivs om statliga myndigheter gäller i tillämpliga delar kyrkliga myndigheter och stiftsmyndigheter och vad som föreskrivs om kommunala myndigheter gäller på motsvarande sätt i tillämpliga delar en församlings och en kyrklig samfällighets myndigheter.

Vad som i samiska språklagen (1086/2003) föreskrivs om statliga myndigheter gäller i tillämpliga delar domkapitlet och stiftsfullmäktige i Uleåborgs stift, och vad som föreskrivs om kommunala myndigheter gäller i tillämpliga delar församlingar som helt eller delvis befinner sig på samernas hembygdsområde.

4 §

Språket i verksamheten

Om församlingens språk stadgas i 3 kap. 5 §. Gudstjänster och annan verksamhet ska vid behov anordnas såväl på den finskspråkiga eller svenskspråkiga minoritetens som på någon annan minoritets språk.

En medlem av kyrkan har rätt att få de enskilda kyrkliga förrättningar som gäller honom själv utförda på sitt modersmål, finska eller svenska. Vid gudstjänster och kyrkliga förrättningar kan även något annat språk användas.

På samernas hembygdsområde ska församlingens verksamhet anordnas och församlingens medlemmar betjänas även på samiska.

3 § (21.12.2012/1008)

Personalens språkkunskaper

Den språkkunskap som krävs av en tjänsteinnehavare anges i kyrkoordningen så att bestämmelserna i 3 kap. 7 och 8 § och 4 kap. 4 § i denna lag beaktas. Dispens från de behörighetsvillkor som gäller språkkunskap kan beviljas av särskilda skäl. Domkapitlet beviljar dispens för innehavaren av en prästtjänst eller lektorstjänst i en församling eller i en kyrklig samfällighet. Dispens för andra tjänsteinnehavare beviljas av den myndighet som är behörig att inrätta tjänsten i fråga.

När en tjänst ska tillsättas eller någon anställas i ett arbetsavtalsförhållande, ska också en sådan sökande beaktas som efter det att ansökningstiden löpt ut har visat den språkkunskap som krävs, om detta inte fördröjer behandlingen av saken.

Myndigheten ska genom att ordna utbildning och genom andra personalpolitiska åtgärder se till att personalen har en tillräcklig språkkunskap för att kunna sköta myndighetens uppgifter i enlighet med de krav som ställs i språklagen, i samiska språklagen och i annan lagstiftning.

Samiska språklagen

30 §

Kyrkliga myndigheter

Vad som i denna lag föreskrivs om användningen av «samiska» hos statliga myndigheter ska även tillämpas på det språk som parterna använder och språket i

expeditioner och andra handlingar i domkapitlet i Uleåborgs stift och de pastorexpeditioner, vilkas verksamhetsområde helt eller delvis omfattar samernas hembygdsområde, om inte ärendet är av sådan natur att det enligt kyrkolagen (1054/1993) ska anses höra till kyrkans egna angelägenheter, samt i Uleåborgs stifts kansli inom ortodoxa kyrkosamfundet.

Bestämmelserna i 1, 4, 5, 8, 20 och 24 § gäller på motsvarande sätt den evangelisk-lutherska kyrkans församlingar i Enare, Enontekis, Utsjoki och Sodankylä, om inte ärendet är av sådan natur att det enligt kyrkolagen ska anses höra till kyrkans egna angelägenheter, samt Lapplands församling inom ortodoxa kyrkosamfundet.

Avslutning

På ett riksomfattande plan har de finskspråkiga inga större språkliga problem inom kyrkan – åtminstone inte ur den synvinkeln att det skulle vara svårt att hitta finskkunniga arbetstagare i landet. I beskrivningen vore det bra att fokusera på det ena nationalspråket (svenska) och på minoriteternas situation. Detta förutsätter ändå en analys om vilka frågor som är de mest centrala för var och en av grupperna. De svenskspråkiga har sina problem och mål, de samiskspråkiga sina. Också andra minoriteter skiljer sig från varandra, och också deras situationer borde beskrivas. Framställningen förbiser också det faktum att grupper med olika språk är engagerade på olika sätt i den evangelisk-lutherska kyrkan. Dessa frågor har visserligen diskuterats i arbetsgruppen.

Eftersom jag själv i arbetsgruppen representerat de samiska språken rekommenderar jag att behovet av en konkret språkstrategi för de samiska språken tas upp på nytt i delegationen för samearbetet, som så vitt jag vet möts på våren 2014. I detta sammanhang, när kyrkans riktlinjer för samearbetet dras upp, borde en fungerande och praktisk språkstrategi för de samiska språken upprättas.

Jag bifogar min egen syn på hur stommen för en samisk språkstrategi i kyrkan borde se ut.

Rotterdam 23.12.2013

Högaktningsfullt

Marja-Liisa Olthuis

KYRKANS SPRÅKSTRATEGI FÖR DE SAMISKA SPRÅKEN (NORD- OCH ENARESAMISKA)

1. Behovet av en språkstrategi ur de samiska språkens synvinkel (nord- och enaresamiska tillsammans och separat)
  - a. Den allmänna kyrkliga synvinkeln
  - b. Behovet av språklig service för samerna inom kyrkan
    - i. Nyttorna och styrkorna som kyrkans språkstrategi medför:
det samiska samfundet
kyrkan i det samiskspråkiga arbetet
kyrkans arbetstagare i det samiskspråkiga och samiska arbetet
2. De samiska språkens tillstånd
  - a. I Finland
  - b. I kyrkans arbete i Finland och de nordiska länderna, gränsöverskridande samarbete (för nordsamiskans del)
3. De samiska språken och lagen (lagar som påverkar kyrkans andelar)
Kyrkolagen, samiska språklagen (särskilt möjligheten till språkstudier)
4. Samernas två- och flerspråkighetssituation i samhället och inom kyrkans verksamhet
5. De kunskaper i samiska som rekommenderas i kyrkans arbete (enligt tjänst/ eventuellt i övrigt)
  - a. Den språkkunskapsnivå som rekommenderas i kyrkans arbete och hur språkkunskaperna visas
  - b. Förvärvandet av kunskaper i samiska
  - c. Språkstudier i kyrkan och i kyrkans arbete
6. Utmaningarna för genomförandet av det kyrkliga arbetet på samiska
7. Åtgärder för att bemöta utmaningarna
  - a. Åtgärder med snabb effekt
  - b. Långsiktiga åtgärder
8. Samiskan i det kyrkliga arbetet i framtiden (uppföljning)
9. Kontrollista för det samiskspråkiga kyrkliga arbetet
  - a. Församlingarna
  - b. Stiften
  - c. Kyrkostyrelsen
  - d. Övriga

KYRKOSTYRELSEN[†]

ISBN 978-951-789-463-0 (hft)

ISBN 978-951-789-464-7 (PDF)

EV.LUTH.[†]
KYRKAN
I FINLAND